

תפילה

ה'ו' האמט אויך
ה'אס ה'אין
נאר ה'ו' אויף פסט
עם באהאר גען

אור ובהירות בעבודת השם במשנת ברסלב

והפרי את לב האבן משרכם
ותתתי לכם לב בשר

פרשת תרומה
גליון ז | תשפ"ב

אור להביות הלב של איש ישראל
כיוען מאד עני לב השמים לה' ויתברך,
ואין סוף ואין תכלית לתשוקתו

שלחברנו

מחשבה קטנה - משכן של קדושה

כל מה שמבקשים מאתנו זה רק את המוח / לנתק עוד קצת את המחשבה אל האור והקדושה / אז יתחפך כבר הבל לעלייה גדולה

אם ישאלו אותנו שאלה כזו: איך יכול כל יהודי, ואף הפשוט ביותר, לקחת חלק בבניית המשכן והמלכת ה' בעולם הזה?

ככל הנראה התשובה תהיה אחת מהשתיים או: 'אי אפשר, זה לא שייך לדור שלנו...' או 'על ידי תעניות ארוכות ואולי אף אלפי שעות לימוד רצופות!'

לפי קוצר שגתנו ודעתנו, נראה לנו שזה המצב... צריך להיות במקום גבוה מאד בשביל לפעול איוז פעולה קדושה. אך הצדיקים 'בוני המשכן' מאירים את העניין באור אחר לגמרי, אור של דעת שירוד עד תחתית ארץ ועולה עד רום גבהי שמים, עד ליסוד כונת הבריאה' ממש.

'כשאתה חש שאין בכוחך לעשות יותר שום דבר, כשאתה מרגיש אפס גמור, ריק מכל...' - מגלים רועי הדורות - 'דווקא בשיא השפלות והירידה, נמצא המפתח והשער לקדושה העליונה ביותר!'

'תכלית בריאת כל העולמות', מגלה מוהר"ת בנועם שיחו, הוא בשביל שיעמוד היהודי בכל מקום שהוא, מול המחשבות הרעות המאיימות לשטוף אותו חלילה, ויתגבר להמשיך את עצמו מרע לטוב.

זו לא 'עוד איזה עבודה...' זה לא 'עניין' או 'מנהג' כלשהוא... אלא זהו 'תכלית בריאת שמים וארץ!' שם מונח היסוד להמשיך ולגלות את אור ה' על בראיו התחתונים. וכלשון הזהרה: 'בגין דישתמודעין ליה.'

גם לאנשים הירודים ביותר, ואף הלמדנים הגדולים ביותר - ב'מחשבה' מונח שורש הכל. וכלשון מוהר"ת: "זה עיקר התשובה, לשוב במחשבתו ממקום שהוא שם למחשבות קדושות, כאשר שמעתי מפיו הקדוש. ואפילו אם נתעה במחשבתו כמו שנתעה, אף על פי כן צריך שיאמין שבכל מה שמתקן עצמו במחשבתו מרע לטוב, הוא יקר בעיני ה', כי הוא ידע יצרנו וכו', ועיקר היצר הרע הם המחשבות" (ליקוטי הלכות, תפילת המנחה ז, ב).

ולהבנת הדברים:

כשיהודי עסוק ב'עשייה' של קדושה, מתלווים אליה בדרך כלל הרבה פניות ובלבולים, שהם אלו שגורמים לו לעשות אותה. ואם כן עדיין לא התגלה בביור ובפנימיות על ידי המעשה הזה, שהוא נעשה לכבוד ה'. וזו אינה השלימות שלשמה נברא העולם.

אבל כשיהודי עומד בלי שום מצוות ומעשים טובים, הן אם באמת זה המצב שלו, והן אם מצד השגתו בגדלות ה' הוא מרגיש שעדיין לא התחיל כלל לעבוד את ה', ושם באותו מקום נדמה לו שאין לו שום שייכות עם הקדושה. ודווקא אז, הוא מתגבר מתוך פנימיות נפשו לחשוב מחשבה קדושה של רצון להתנתק מהרע, ולהתחיל להתקרב אל ה' - אזי הוא ממשיך את אור ה' לתוך שיא הירידה, אשר משם יש כבר רק עליה.

שכן, הנפש והרצון של האדם הם החלק הכי פנימי ועמוק שלו, ואף שהמחשבה נראית לנו 'דבר של מה בכך', היא עצם האדם. וכאשר הוא ממשיך את עצמו אל הקדושה במחשבה, אז כל כולו נכלל בתכלית הבריאה.

אי לכך: "אפילו אם אין האדם יכול לשוב בתשובה כראוי לפי מעשיו, כמו בעלי תשובה הקדמונים שהיו מתענים ומסכפים עצמם הרבה מאוד כידוע, אף על פי כן חלילה חלילה למנוע חס ושלום מחמת זה מתשובה. כי גם נקודה טובה אחת של בחינת תשובה, יקר מאוד בעיני ה' יתברך... והעיקר כששומר מחשבתו ומנתק מחשבתו מרע לטוב, אף על פי שתשובתו בקטנות גדול, יקר הוא בעיני ה' יתברך" (שם).

אבל עדיין זה לא הכל...

אחרי כל הפגמים שפגמנו במוח, אנחנו כבר לא יכולים להתנתק מהרע לגמרי. כבר התרגלנו לחשוב כל כך הרבה מחשבות לא טובות, מחשבות של ייאוש, עצבות וכפירה, ואף מחשבות עבירה רח"ל, ולכן אנחנו לא יכולים להסתדר לבד, אנחנו חייבים את הצדיקים שיבינו לנו את המשכן.

רק הצדיקים הקדושים שמוחם נקי ומתוקן לגמרי, ולא פגמו מעולם, הם יכולים לחסום נגד כוחות הרשע הנוראים שהחטיאו את ישראל בעגל. הם מלקטים כל התעוררות קטנה של יהודי, כל המשכה של קדושה בעולם הזה, ומכולם יחד הם בונים את המשכן, שהוא בית ה' ומקום התגלות ה' בעולם.

זה מה שנשאר לנו לעשות; לתת את תרומתנו לתכלית בריאת שמים וארץ, לנתק את עצמנו עם עוד מחשבה של קדושה, עם עוד החלטה אמיתית שאני שייך אל הקדושה ויהי מה'. ואז דווקא הירידה שלנו לתוך עולם שפל כל כך, תהפוך לעלייה גדולה, כאשר יתגלה שיה' מלך ומלכותו בכל משלה, אמן.

לב ופנימה

ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם (שמות כה ח)

גם אתה מאלה שחושבים מחשבות: האם התפילה שלי כראוי? אולי עדיף שאני יקח את עצמי לתורה, ואני יפסיק לבטל הזמן בשעות של תחינות ותפילות, בפרט שאני הרי יודע היטב איך נראה ההתבודדות שלי. וכי לא עדיף לצלל את הזמן לדברים שאני יותר מתחבר אליהם?

ומה עם שלושת התפילות שחיות מנחה וערבית; אם לא יהיה בזה שינוי רציני, כמעט עדיף שלא נברוא, ובוודאי לא שווה להשקיע בהם. כדי לא להיות גוי, אפשר לומר את המילים במהירות האפשרית, מה טעם יש לנסות להכניס בהם כח בכל יום מחדש, מבלי להצליח. ובכל תפילה שוב חוזר על עצמו אותו סיפור, במקרה הטוב אני נזכר בכריעה של 'מודים' להתחיל להתפלל...

גם התפילות שנראה לי שהם 'בסדר', אם זה היה כראוי וכמו שצריך, זה היה הרי פועל משהו. כמה אפשר לבקש על אותו דבר ולא להיוושע? לא שח"ו ה' לא נותן, אלא שכנראה מוכרחים לומר שהתפילה שלי, כמו שאני יודע איך היא נראית, טוב לה שלא היתה לגמרי.

למה לך לחשוב מחשבות? - צועק רבינו אליך ולאליה שכמותך, אשר סוברים 'יבשאת היא', ויש להם לזה סברות וטענות אשר נראות כצדוקות, לולא דברי רבינו אשר עומד ושואג בכל כחו (בליקוטי מוהר"ן תורה ב') 'אבל באמת אינו כן!'

אם אתה עומד במלחמה לבד, ייתכן שאתה צודק; שכן, איך יוכל איש אשר כמון לבנות משכן כה גדול. 'אבל באמת כל התפילות - הצדיקים שבכל דור ודור הם מעלים אותם ומקיימים אותם, כמו שכתוב 'ויקם משה את המשכן' ומעייילין כל שייפא ושייפא לדוכנה, ובגין קומתה של השכינה מעט מעט עד שישתלב שיעור קומתה.

וכפי שאכן אמר רבינו ז"ל לאנשיו (חיי"מ רצג): מה לכם להשוב מחשבות? אי אתם צריכים כי אם לתת אבנים וסיד, ואני בונה מהם בנינים נפלאים ונוראים!

מוהר"ת בליקוטי הלכות (תולדות ד) מאריך בענין זה, כשבתוך דבריו הוא מוסיף ומפרט: וכמו שהוא בכלל ישראל, כן הוא בפרטיות אצל כל אחד ואחד, שכל מי שנכנס בעבודת ה' קצת וכבר עסק מעט או הרבה בהתבודדות ותפילות ותחינות ובקשות שיזכה שיה' יתברך ישים פניו אליו ויקרבהו לעבודתו ויגאלהו מראותיו ומידותיו הרעים, והוא רואה שעדיין לא נענה, כי הוא עדיין רחוק ממנו יתברך מאד, ועל ידי זה יכול לטעות ח"ו שכל תפילותיו ושיחותיו היו לריק ח"ו.

אבל באמת אינו כן, כי אין שום דיבור נאבד כלל, רק כל תפילה ושיחה עושה רושם גדול, והצדיקים אמיתיים מלקטים כל אלו התפילות והשיחות ובונים מהם בנינים נפלאים, בחינת 'משכן'. וצריך כל אחד להתחזק הרבה בתפילה ושיחה תמיד, יהיה איך שיהיה, עד אשר על ידי ריבוי התפילות יהיה נשלם הבנין של הצדיקים העוסקים בזה ללקט ולהחבר ולהעלות אלו התפילות, ואז יכמו רחמי יתברך וישוב אליו וירחמהו.

ר' מנחם: (מנגן בשמחה): מש... מש... משנכנס אדר, מרבין מרבין מרבין בשמחה!

ר' שמחה: מצטרף גם הוא אל הריקוד, ומכרכר ומפזז בשמחה...

ר' מנחם: (עונה בצחות ואומר): חשבתי שהטעם מדוע מקדימים ואומרים פעמיים "מש... מש... משנכנס אדר", לרמז על שני חודשי אדר, ולומר שגם משנכנס אדר הראשון מרבין בשמחה...

ר' שמחה: ומדוע חוזרים ג' פעמים על 'מרבין'?

ר' מנחם: אולי כנגד פורים המשולש, או כנגד שלשת קרני ה"המן טאש"...

ר' שמחה: או כנגד ג' חלקי השמחה - העבר, ההווה, והעתיד.

ר' מנחם: מה הכוונה?

ר' שמחה: מוהר"ת כתב בליקוטי הלכות, שהאדם צריך לשמח את עצמו בניסים ובישועות, הן של העבר הן של ההווה והן של העתיד.

הוא נותן שם דוגמא על הענין של הבית המקדש, וכותב:

"כל אדם צריך לשמח עצמו בכל יום בזה, בהנסים והישועות של עבר והווה ועתיד, שהוא בחינת יסוד הבית המקדש שכבר נתיסד מימי אברהם יצחק ויעקב שהתפללו שם, כמו שאמר רבותינו ז"ל, ומשה רבינו הזהיר על זה המקום כמה פעמים, כמו שכתוב והיה המקום אשר יבחר ה' וכו'. ודוד משיח זכה למצוא אותו ביגיעות עצמו. וזה בחינת השמחה של הניסים והישועות שבעבר, וכן הישועות והניסים של ההווה, שהם הבתי כנסיות ובתי מדרשות שעוסקים בהם בתורה ותפילה בכל יום שהם בחינת 'מקדש מעט'. ועיקר השמחה על ידי התקוה שאנו מקווים על הבנין בית השלישי שלעתיד, שיתקיים לעולם, שאז תגדל השמחה עד אין קץ, כמו שכתוב אז ימלא שחוק פינו" (ליקוטי הלכות, הדהא, ו, סט).

ובמהמשך, הוא מפרש זאת גם בפרטיות אצל כל אדם, וכותב: "וכן כל אדם צריך לשמח את נפשו בכל הנקודות טובות שכבר זכה מעודו, בפרט מה שלא עשני גוי והבדילנו מן התועים וכו', ובמה שזוכה עדיין לחטוף בכל יום נקודות טובות וכו'. ועל ידי התקוה שלעתיד, כי סוף כל סוף בודאי יתתקן כל אחד מישאל, כי לא יטוש ה' את עמו וכו' ולא דיבר ה' למחות שם ישראל, שנאמר זה הפסוק אפילו על הדורות שעבדו עבודה זרה כמבואר בספר מלכים ב', והכל בכח הצדיק אמת שאנו חוסים בצילם, שעל ידי זה יתתקן הכל, והם כל שמחתנו וחיותנו וקיימנו לנצח" (שם).

ומעתה הרי לפניך ג' חלקים של שמחה, כנגד שלשת הפעמים של 'מרבין מרבין מרבין בשמחה'...

ר' מנחם: נפלא ביותר!

אבל תאמין לי, מייך הארציגער פריינד רבי שמחה - אע"פ שאני זה שפתחתי ופצחתי בריקוד 'משנכנס אדר מרבין בשמחה', ואכן רקדתי ושמחתי, אעפ"כ אני מרגיש בלבי שקשה לי מאוד מאוד עם מצות השמחה. העבודה של 'שמחה' קשה וכבידה עלי יותר משאר עבודות.

ר' שמחה: מה החידוש בזה? הרי רבינו אומר זאת בפירוש בשיחות הר"ן, שיחה כ': "לזכות לשמחה, זה קשה וכבד להאדם לזכות לזה, יותר משאר כל העבודות!".

ר' מנחם: אזוי זאגט דער רבי!

ר' שמחה: יא יא, אזוי זאגט ער! אתה יכול לבדוק זאת בעצמך בספרים הנדפסים...

ר' מנחם: ומה העצה לזה? מה אכן עושים עם העבודה הקשה הזאת?

ר' שמחה: מכריחים את עצמו! כמו שכתוב בליקוטי עצות: "לזכות לשמחה, זה קשה וכבד יותר משאר כל העבודות, על כן צריכין להכריח את עצמו בכל הכוחות ובכל מיני עצות להיות בשמחה תמיד" (ליקוטי עצות, שמחה לה).

ר' מנחם: מה? וכי שייך להכריח את עצמו להיות בשמחה?

ר' שמחה: בודאי! רבינו כותב כמה וכמה פעמים שהאדם צריך להכריח את עצמו להיות בשמחה. ולפעמים צריכים על זה מסירות נפש ממש, כמו שכותב רבי אברהם ב"ר נחמן בפתיחה ל"ששון ושמחה" (ספר כוכבי אור, חלק ד'): "אשר תתגבר על האדם כבדות הדבר הזה [של שמחה] וההתגברות גדול ועצום כל כך עד שצריכים להשתדל בזה במסירת נפש ממש!".

ר' מנחם: אבל איך שייך להכריח את עצמו לשמחה? הרי זה דבר שבלב? וכי האדם יכול להכריח את לבו לשמחה?

ר' שמחה: גם אם אי אפשר להכריח את הלב שישמח, יכול האדם להכריח את עצמו לעשות פעולות המביאות לידי שמחה, וכבר ידוע הכלל ש"אחרי הפעולות נמשכים הלבבות" (ספר החינוך, מצוה טז).

ר' מנחם: מה הם הפעולות המביאות לידי שמחה?

ר' שמחה: יש כמה סוגי פעולות, ורובן נזכרות בתפילתו של רבי אברהם ב"ר נחמן, שהולך ומונה שם חמשה סוגי פעולות, וזה לשונו:

"והיה בעזרי שגם בעת שלבי אטום ומבולבל מלהרגיש היטב את השמחה האמתית, היה בעזרי שאמשיכה עלי [א.] על ידי מילי דשטותא, [ב.] ועל ידי ריקודין ושאר תנועות בגוף, [ג.] ועל ידי שאעשה עצמי כאילו אני שמח, [ד.] ועל ידי קול הנגינה המביאה את השמחה בלב, [ה.] ועל ידי דיבור שאדבר הרבה את דברי השמחה בפה, שגם זה מביא את זכרון השמחה בלב תמיד" (כוכבי אור, ששון ושמחה, תפילה ג).

ר' מנחם: ר' שמחה, אבקש מחילתך שאני קופץ ושואל בלי סדר, אבל מה כוונתו של רבי אברהם במה שהוא כותב (בעצה הב') ריקודים "ושאר תנועות בגוף"? מה הכוונה "שאר תנועות בגוף", איזה סוג תנועות?

ר' שמחה: הוא מציין שם בהערה לדברי רבינו בספר המידות (ערך שמחה את ח'): "על ידי הריקודין והתנועות

תרגיל עצמך להסיח דעתך ולהשיב מלבך הצער שלך, ולהראות פנים שוחקות ויפות ולעשות עצמך כאילו אתה שמח, ועל ידי זה תבוא באמת לשמחה!" (עלים לתרופה)

נדהמת?

לחברת עצמו בכל הכוחות להיות בשמחה תמיד

רבונו של עולם, אלהי יודע פמה וכמה מוזיק לנו העצבות חס ושלום, אָל מַה נַעֲשֶׂה וְהַעֲבֹד וְהַפְּרָה שְׁחֹרָה מִתְּנַפְּרִים עֲלֵינוּ כָּל פַּעַם בְּהַתְּנַפְּרוֹת גְּדוֹל בְּלִי שְׁעוֹר, עַד אֲשֶׁר פִּשַׁל בַּח הַסֶּפֶל, וּמַה נַעֲשֶׂה וְנַעֲזוּבֵינוּ עֲשׂוֹ. אֵף כִּי הַתְּנַפְּרֵנוּ שְׂאֵף עַל פִּי כֵן צְרִיכִין לְהַתְּנַחֵם לְהִיּוֹת בְּשִׂמְחָה תְּמִיד, וְכֵן אֲדָם כְּמוֹ שֶׁהוּא צְרִיךְ לְהַתְּנַחֵם לְהִיּוֹת בְּשִׂמְחָה תְּמִיד, וְלִפְתֻּחַת שְׁחֹרָה, וְלִפְתֻּחַת עֲצֻמוֹ כִּי הַכְּחוּת לְהִיּוֹת בְּשִׂמְחָה תְּמִיד. עַל כֵּן בְּאֵתִי לְפָנֶיךָ מִלֵּא רַחֲמִים שְׂתַחֲסֵם וְתַחַמֵּם וְתַרְחֵם עֲלֵינוּ כָּל עֵת, וְתַעֲזָרְנוּ לְשִׂמְחָה אֶת נַפְשֵׁנוּ כָּל מִינֵי יַעֲצוֹת וְדַרְכִּים, בְּאִפְסָה שְׂנֹכְחָה לְהַרְחִיק הַעֲצָבוֹת מֵאֵתְנֵנוּ כָּל עֵת, וְלִהְיוֹת בְּשִׂמְחָה תְּמִיד.

להתחמם באורו של רבינו

גאון עצום היה הרב רבי אהרן, אשר שימש כרב בעיר קארסין. עוד בימי חייו מסר לו אביו את הרבנות. תלמיד מובהק וחסיד מקושר היה לרבו, שמו כשם רבו היה, הלא הוא: הרב הקדוש רבי אהרן מיטטאיב, בן הצדיק רבי הירש, בנו של רבינו אור שבעת הימים מרן הבעל שם טוב זיע"א.

הרב רבי אהרן, היה נוהג מידי פעם לנסוע לעיר מעדועדיווקא, ושם אשה גדולה הלא היא דודתו אשר היתה עשירה צנועה וחסודה, והיתה תומכת ומחזיקה אותו, בהערכתה אליו ולעבודתו בקודש, והיה מבקר אצלה להכיר בטובתה.

באותה תקופה היה רבינו הקדוש דר עדיין במעדועדיווקא, ואותה אשה חכמה היתה, וחוש הריח שלה בגוטע אידן' גרם לה שהיתה גם תומכת ומחזיקה בעץ החיים, הוא רבינו זיע"א.

בעיניו הקדושות הרוואת למרחוק, ראה רבינו את רבי אהרן, כמי שמתאים להיות נמנה בין אנשיו ותלמידיו, אשר לימים אף ישמש כעד נאמן להבטחתו הנוראה והמפורסמת. על כן שלח רבינו ז"ל שליח מיוחד לבית האשה הצדקנית, בבקשה אישית שבהזדמנות הקרובה, בה יבקר הרב אצלה, תאמר לו תיכף בבואו שרבי נחמן רוצה לפגוש אותו, ועל כן יסור לא לביתו לבקרו.

ימי חורף קשים היו אז, והדרכים המקולקלות המלאות קרח ושלג וכפור, אינן נותנות לנסוע עליהם אלא מי שצריך לו ביותר, וכבר חלפה תקופה לא קצרה שר' אהרן לא בא לבקר במעדועדיווקא, על כן אור עצמו בתוך הקור הנורא, ויצא לדרך הקפוא. תגור העצים היה מחמם רק בבית ולא שייך לקחת אותו בדרך, ועם כל המעילים והלבושים, היה קר מאוד על העגלה.

לאחר נסיעתם הקשה, הגיע ר' אהרן לבית דודתו, ואך יצא וירד מהעגלה, ונכנס לבית דודתו, אמרה לו כי המלך - מאן מלכי רבנן הלא הוא רבינו הקדוש - שלח אחריו, וילך יסור לביתו נאוה קודש, לקיים בקשתו.

ר' אהרן אשר היה עדיין מותש מטורח הדרך, ומקורר מהכפור ששרר, חדה את דבריה באומרו, כי יתחמם מעט וינוח בביתה מקושי הנסיעה, ויבקר אצל רבינו בהמשך. אך היא שהכירה מרחוק מעט מעלת וגדולת רבינו ז"ל, התווכחה עמו כי מן הראוי שילך תיכף ומיד, כי כן ציוה וביקש רבינו ז"ל שמיד עם בואו יפנה ויבוא אליו.

בעוד הם מתווכחים ונושאים ונותנים ביניהם, כבר ראה רבינו בעיניו הטהורות כי הגיע הרב ר' אהרן לעיר, ושלה שליח אחריו אל בית דודתו הצדקנית, ובבוא השליח מצא אותם עומדים בפתח ביתה. ר' אהרן היה עדיין מעוטף במעילו כשכולו רועד מקור הדרך אשר רק עתה הגיע הימנה, ודבר רבינו בפי השליח כי הוא מבקש שיבוא ר' אהרן, ויבקר אצלו תיכף ומיד. כך לא היתה לו שום ברירה, ואכן שם לדרך פעמיו, ויבוא לבית רבינו ז"ל.

עם כניסתו מבחוץ אל שער החצר הפנימית, המתין לו רבינו, וקיבל את פניו בסבר פנים יפות. ר' אהרן שהיה עדיין קופא מקור, שפסף את ידיו זה בזה, בניסיון לחמם עצמו מעט, ואף נשף בפיו עליהם בהבל חם, אולי יצליח מעט להתחמם.

כשראהו רבינו הקדוש עומד כך, אמר לו: 'ר' אהרן עוד אחמם אותך' - 'אייך וועל זיך נאך דער ווארעמען'. כשרבינו ז"ל מתכוון למשוך אותו בנוגע אורו אשר בזה בוודאי יתחמם נשמתו היטב ברשפי להב עבודת ה'. ר' אהרן הבין את דברי רבינו הקדושים, ואת המרומז וטמון בתוכם, ואשר לזה התכוון להביאו אל ביתו תיכף בבואו מן הדרך.

ואכן נקשר מאז היטב בכל לבו ונפשו אל האש היוקדת ולהבת שלהבת אורו המופלא, אשר אכן חיממה והלהיבה אותו ברשפי אש קודש, עד אשר נמנה בין תלמידיו הקדושים והגדולים של רבינו ז"ל.

ר' אהרן הרב מברסלב

נולד בשנת תקל"ה לאביו ר' משה, התקרב לרבינו ז"ל בעת שישב במעדועדיווקע ע"י מעשה שהיה כ"ל מגדולי וחשובי תלמידיו, ועל פי פקודתו נתמנה לרב בברסלב כשנכנס רבינו ז"ל לדור שם. רבינו ז"ל הפליג מאד בשבחיו בכמה הפלגות גדולות. נפטר בר"ח אב שנת תר"ה, מנו"כ בברסלב.

תולדות חייו הקדושים של
אין עינו מוהר"ת זיע"א
ערב פ"ב ראש חודש באיבת פסח שנת צ"ב
פרק ז

החלום המופלא

לבו של מוהר"ת בוער בקרבו, ועדיין לא מצא מזור לשאיפותיו. רואה הוא את עבודותיו הקדושות של הרה"ק בעל הקדושת לוי, וחפץ להתעורר ולזכות אף הוא לעבודת אב בורא כראוי...

באותן שנים גמר אומר להכיר עוד צדיקים. הוא נוסע אז גם אל הצדיקים הקדושים: רבי ברוך ממז'בוז, רבי גדליה מליניץ, רבי אברהם דוב מחמלניק, ורבי שלום מפרהובישט. כולם מקבלים אותו בחיבה, ומקריבים אותו בקרבה יתירה. אצל כל אחד מהם הוא שוהה זמן מה, אצל כל אחד הוא מתפעל ממידה מיוחדת השייכת לאותו צדיק. אך כל אלו טרם השפיעו על מהותו העצמית. יודע ומכיר הוא בעובדא, כי הדרכים הללו דרכי אמת המה, אך מדוע הם לא שינו את מהותו...

מחפש הוא צדיק שיטלטלה לו טלטלה עזה, שידריכהו הלכה למעשה, שיורה לו את המסילה שלו, דרכה יעלה בהר' ה'. הוא חפץ להידבק בצדיק הקשור לשורש נשמתו. צדיק ומורה-דרך שילמד אותו פרק אחר פרק בעבודת הבורא, וישארו על כפיו כאשר ישא האומן את היונק...

מוהר"ת מתעכב שוב אצל הצדיק מברדיטשוב, מתחבר עם האברכים הבאים לשאוב ממעיניו הטהור. מתוועד הוא עמם, ומנסה בכל לבו ונפשו למצוא דרך ראויה ונכונה עבורו.

האם נוצרתי לקנות בייגל?!..

באחד ממוצאי השבת, יושב מוהר"ת בסעודת "מלוח מלכה" בין חבורת האברכים ומתוועדים בצוואת בדברי תורה וחסידות, אולם על השולחן חסרים מעט מיני תרגימא. ובכן, מי יהיה השליח שיצא להביא מעט "בייגל" עבור המתוועדים? הפור נפל על החסיד הצעיר ה"חדש", על מוהר"ת. הוא יצא מיד לכיוון בית האופה...

אולם, ריעיונותיו ועשתונותיו של מוהר"ת רחוקים היו בשעה ההיא כמטחוי קשת ממני התרגימא שנדרש להביא. הבלבולים וטרדות המחשבה הפוקדים אותו חדשים לבקרים עדיין לא עזבו אותו, הם התגברו עליו ביתר שאת. תוך כדי הילוכו לקנות הבייגל עשה את חשבון נפשו: גם עכשיו שכבר זכה להסתפק על עדת החסידים, אין הוא מוצא מקום בעולם, לבו מר עליו, עדיין יש לו עליות וירידות, יעלו שמים ירדו הנהומות... "מה יהיה בתכלית?! - חשב בלב מר - האם לכך נוצרתי לקנות בייגל?!.."

הוא היה אובד עצות. לא ולא! אין זו הדרך... אמת נכון כי יצב הוא כבר בשערי גן עדן התחנות, הוא חש באורה הרבה היוצאת מבית מדרשו של הבעש"ט, אך לפניו כאלו נעולה הדלת... צדיקים הרבה כבר זכה לראות, ואף להתחמם לאור עבודותיהם הקדושות, אך מה יהיה אתו? מתי יזכה לרוות את צימאנו לאביו שבשמים, הצימאון אשר התגבר יותר ויותר לאחר כל מה שראה אצל הצדיקים ששהה במחיצתם...

בכי נורא

הוא פורץ בבכי גדול. יותר אינו יכול לסבול, סאת יסוריו הרוחניים הוגדשה. "ריבונו של עולם" - הוא זועק - "מה יהא בסופי?".

מרוב צער יצא מלבו דבר השליחות שהוטלה עליו לקנות "בייגל", ובמקום להמשיך לבית האופה הפוליוכוהו רגליו לאחד מבתי המדרשות שנזדמנו לו בדרכו. הוא עלה לעזרה שבבית הכנסת, נטל ספר תהילים, והחל לומר בבכיות עצומות...

מרוב צער נתגלגל על הרצפה בפישוט ידיים ורגלים. הוא אינו יכול להירגע. בדרך זו שהינו הולך, הוא

לא יכול להמשיך יותר. לעמוד במקום אחד מבלי להתקדם ולהתעלות, ואף ליפול מידי פעם - אינו מסוגל יותר... חייו אינם חיים. האברך הצעיר בכה, ובכו עמו שמיים וארץ...

מוהר"ת קם מן הרצפה, והמשיך לומר את הפרק השני בתהילים. בסיום הפרק שוב נשכב על הארץ, חפץ היה שיפתחו לפניו שערי שמים. כך המשיך באמירת תהילים ובהתפרצויות של בכי ונפילה על גבי הקרקע לסירוגין. כשהגיע לפרק נ' שבתהילים. נפל על הרצפה נטול כוחות וחסר אונים כשכלבו שבור בקרבו.

סולם מוצב ארצה - - -

מוהר"ת שוכב על הארץ, אין כבר כח בפיו להתפלל, עיניו נפוחות מדמם, כל רצונו ושאיפת נפשו היא שיזכה לדביקות אמיתית בבוראו ולהתלהב באמיתו!

הוא המשיך בבכיותיו עוד זמן רב עד שנרדם. והנה בשנתו רואה הוא חלום נורא, וזה דבר החלום:

סולם גבוה מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה. והנה הוא מתחיל לעלות בשלבי הסולם, עולה שלב ועוד שלב, ולפתע אינו יכול להחזיק מעמד, הוא מועד ונופל על האדמה.

הוא מתחזק ומתחיל לעלות שוב. הפעם הוא מצליח להעפיל גבוה מקודם, אך לפתע מתמוטט הוא שוב ונופל למטה. עתה הנפילה גדולה יותר, אך בכל זאת מנסה הוא שוב לעלות. הוא עולה מעלה אחר מעלה, הנה הוא כבר כמעט מגיע לקצה הסולם... עוד מעט קט והוא בשלב העליון של הסולם אשר ראשו בשמים... אך לפתע הוא מועד ונופל לתהום בחבטה עזה גדולה ועצומה פי כמה מקודמתה.

ענן חושך וערפל הקיפוחו מכל צד, הרי הוא כבר כמעט הגיע לשאיפתו, ועתה הוא נפל מטה מטה. האם יוכל אי פעם להתאווש מהנפילה הקשה ולעלות שוב? הוא עומד כבר לפני היאוש, אין הוא יכול לנסות יותר לעלות... אבריו שבורים ורצוצים מעוצם ההבטות העזות שקיבל מהנפילות האיומות...

הקול המסתורי: דראפע זיך און האלט זיך!

עודו שוכב שבור ורצוצן אין אונים, והנה צצה לפניו לפתע דמות אברך צעיר בעל פנים מאירות באור יקרות. מוהר"ת קם ממקומו נבוך ונרעש כאחד... איש האלקים שנתגלה לפניו פותח פיו ואומר לו: "אברך, טפס וטפס אך החזק עצמך היטב!" - "וינגערמאן, דראפע זיך און האלט זיך!".

מוהר"ת ניעור באחת משנתו. דמותו של האדם בעל הפנים המאירות באור יקרות, ודיבוריו המעטים המשיבים את הנפש בשבעה משיבי טעם נחרטו היטב בזכרונו. הוא תוהה ותמה: היכן נמצא אברך בעל פנים מאירות וזרחות שכאלו, שבמילים ספורות עודדו וחזקו ונסך בו חיים חדשים? לבו פועם בעוז, נרגש הוא ונפעם. בטוח הוא כי מן השמים מרמזים לו משהו, אך בדיוק מה, זאת אינו יודע עדיין.

ולפתע נזכר, כי בעצם הוא עדיין באמצע שליחות לקנות "בייגל"... הוא מתנער בזריות, ממרה אל האופה ושב עם מיני התרגימא לבני החבורה. הם ישבו עדיין מסובים בהתוועדות, ובהיכנסו שאלוהו לסיבת התעכבותו למשך שעות ארוכות. הוא דוחה אותם בתירוץ כלשהו, ומצטרף עמם להמשך ההתוועדות...

"נפילות על מה ולמה?"

מדוע תמיד כשמתחילים להתעלות, דוקא אז נפלים? מה התועלת בנפילות? האם יתכן שיהיה נחת רוח להשי"ת דוקא כמצב של נפילה?

זה עתה בתקופת השובבים, התעוררתי ב"ה להתחזק בעבודת ה' ולהתקדש קצת יותר. והנה, רק התחלתי לטעום טעם של קצת התעלות, ובפתע פתאום 'נזרקתי' לאחור, ודומה לי שכעת נפלתי נמוך יותר מהיכן שהתחלתי. והדבר כואב עד עמקי הלב: "אם כן למה זה אנכי" - מה בצע בנפילות והשלכות הללו? מדוע צריך ליפול כל כך כשרק מנסים קצת להתרומם? מה רצון השי"ת בזה, וכיצד למעשה מתמודדים עם הנפילות הללו? ובפרט כש"העניינים יוצאים" מלראות אנשים שהולכים ומתעלים תמידין כסדרן ומתעלים מעלה מעלה, מתי אזכה גם אנכי לבוא אל המנוחה ואל הנחלה שהדברים יתנהגו כסדר?

שאלתך היא בעצם "שאלת חיים" על עצם סוד החיים בעוה"ז, שבדרך כלל צרופה בתהפוכות ומלחמות קשות וכבידות בעבודת ה', ולא רק על איזה מקרה פרטי של נפילה שהיתה לך. אלא היות והכנסת בשאלתך כמה דברים שצריכים הרחבה בסוגיות הקשות והעמוקות והעדינות ביותר בעבודת ה', עד אשר תקצר היריעה מהכיל, לכן נתחיל מהסוף להתחלה.

ובכן, ראשית כל, לגבי מה שאתה כוסף: "מתי אזכה גם אנכי לבוא אל המנוחה ואל הנחלה" - אשאלך: מנוחה זאת מה היא? והיכן מצאת אותה כיעד כאן בעוה"ז?

הדבר אינו סוד, שהעולם הזה הוא מקום של עבודה ועמל, "ואדם לעמל יולד, אשרי מי שעמלו בתורה". וכאן בעולם הזה, כולם כולל כולם (!) עמלים, אלא שההבדל הוא על מה בדיוק עמלים, אם על הבלי עוה"ז! להשגת התאוות ורדיפת הממון והכבוד רח"ל, או להבדיל, עמלים להשגת התכלית הנרצה, להשיג את השי"ת ולהתקרב אליו באמת.

הצורה הנכונה של החיים, היא אכן חיים של עמל והשקעה ועבודה, "וירא מנוחה כי טוב ויש שכמו לסבול". והמנוחה, מקומה שמור לעולם הבא, "היום לעשותם ולמחר לקבל שכרם". וכפי שחזר הדבר ונשנה כחוט השזור ברוב ככל מכתבי מוהרנ"ת.

אלא שאכן ע"י הצדיק ותורתו הק', אפשר להמתיק את "המרירותא דעלמא", ולהפוך את היגון ואנחה של הנפילות והירידות לעליות גדולות. ובאשר ש"העניינים יוצאים" מלראות אנשים שהולכים ומתעלים תמידין כסדרן ומתעלים מעלה - הלא האדם ריאה לעניינים וה' יראה ללבב, ולכן לא שייך לדעת מה שעובר בסתר ליבם של אחרים, וכל אחד מתנסה בניסיונות המיוחדות אך ורק לו, וכפי אשר נקבע לו איזה מיני שעשועים הוא יעלה מהעולם השפל הזה.

ונקוט כלל זה בידך: ממה נפשך, סחורה יקרה עולה ביוקר. ולכן אם אכן הסחורה היא יקרה, אזי בהכרח שזה עולה להם גם ביוקר, ולא כל כך 'הולך' להם כמו שנראה כלפי חוץ, אלא בהכרח שמסתתרת כאן עבודה ועמל, ואשריך בעמלך, ואשרי להם בעמלם. ואם אין זה עולה להם ביוקר, הרי בהכרח שגם הסחורה שלהם אינה יקרה כל כך, כי עיקר הנחת הרוח שיש להשי"ת הוא דוקא מההתגברות על היצר.

והנה אעתיק לך דיבורים חוצבים להבות אש, אשר צריך לחרוט אותם באותיות של אש במעמקי הלב:

"והיא מעלה גדולה כשיש עדיין יצר הרע לאדם, כי אז יכול לעבוד אותו יתברך עם היצר הרע דייקא. דהיינו להתגבר מתוך חמימות היצר הרע, להמשיך ממנו לתוך איזה עבודה מעבודתו יתברך. ואם אין יצר הרע לאדם, אין עבודתו נחשבת כלל!"

ובשביל זה מניח השם יתברך את היצר הרע שיתפשט כל כך על האדם, וביותר על מי שהפץ באמת להתקרב אליו יתברך, אף על פי שעל ידי התפשטותו והתגרותו כל כך הוא מביא את האדם למה שמביא, לכמה עוונות ופגמים גדולים. אף על פי כן, הכל כדאי אצלו יתברך בשביל התנועה טובה, מה שבתוקף התגברותו של היצר הרע מתגבר עליו האדם באיזה תנועה ובורח ממנו, שזה יקר אצלו יתברך ביותר מאילו עבד אותו אלף שנים בלי יצר הרע! כי כל העולמות לא נבראו כי אם בשביל האדם, שכל מעלתו וחשיבותו הוא, מחמת שיש לו יצר הרע כזה והוא מתחזק כנגדו.

על כן כל מה שהוא מתפשט ביותר ויותר, כמו כן הוא יקר בעיניו יתברך יותר כל תנועה בעלמא. שהוא מתחזק נגדו, והשם יתברך בעצמו עוזרו לזה, כמו שנאמר ה' לא יעזבנו בידו" (ליקוטי עצות, התחזקות, ז).

ודע לך, שהתשוקה והרצון שיש לך לעבודת ה' כשאתה נופל ממנה, ובכל זאת אינך מרפה מלכסוף אל השי"ת ואל עבודתו ואל תורתו - גם אם קטנה היא בעיניך ואתה קורא לה 'נפילה', דע לך שאליבא דאמת לא תקרא זאת אלא 'עליה'! שכן, עיקר עליית האדם נמדדת כיצד עומד הוא ברצון אליו ית', וזהו בעצם כל תפקידן של הנפילות וההשלכות הללו, וכלשון מוהרנ"ת:

"כי עיקר מה שבא האדם לעולם הזה הוא בשביל הרצון, כדי שיתגבר הרצון ביותר לגודל ההתרחקות. על כן כשיורד ונופל ח"ו לאיזה תאוה או בעירה ח"ו ואזי נתרחק יותר ויותר, ואז אם זוכה אחר כך להזכיר את עצמו ולשוב בתשובה לה' יתברך, אזי אחר כך בוודאי מתגבר הרצון יותר ויותר, מחמת שידוע בעצמו גודל ריחומו מה' יתברך על ידי ריבוי עוונותיו, על כן בוודאי רצונו חזק ותקיף ואמיץ מאד מאד לה' יתברך בלי שיעור וערך. ועל כן יכול לזכות על ידי זה דייקא למעלה יתירה, כי במקום שבעלי תשובה עומדין אין צדיקים גמורים יכולין לעמוד, כי הם זוכין לרצון חזק יותר, מחמת שנתרחקו יותר כנ"ל. ועל כן קודם שהאדם צריך לעלות לעליה גדולה יותר, צריך שיהיה לו ירידה מקודם, כי כל העליות והמדרגות הם בבחינת הרצון, כי התגברות הרצון יותר זהו בעצמו העליה" (ליקוטי הלכות, ערב ג, ד).

והנה נתארכה היריעה, ובע"ה המשך יבוא.

"אז נדברו יראי השם"

מערכת 'לבבי' שמחה לבשר לקהל הקוראים על פרויקט חדש, של 'שאלות ותשובות', שיאה לעזר ולסיוע גדול למבקשי ה'.

לאחר שהגיעו למערכת הגיליון שאלות רבות בענייני עבודת ה', ובהם גם שאלות הדורשות ביאור רחב ומעמיק, ואין די מקום במדור 'מצפוני לבבי' לבאר וללבן כל זאת. אי לכך, שוקדים בימים אלו חברי המערכת לסדר קו טלפון מיוחד בו יוכלו השואלים להשאיר את שאלותיהם בענייני עבודת ה', ואחד מחשובי אנ"ש יחזור אליהם, וישיב על שאלותיהם בבהירות ובהרחבה.

אנו תפילה כי בקרוב נזכה להשלמת ענין חשוב זה לתועלת הקוראים.

השבת נועם הנשמות

בשבת העבר, פרשת משפטים, התקיימה 'שבת התעלות' לבחורי 'ישיבת ברסלב בית שמש', בנשיאות הגה"ח ר' משה קרמר שליט"א, באתרא קדישא מירון.

בדרך למירון, השתטחו הבחורים על קבר חבקוק הנביא, כשלאחר מכן הם מגיעים לאת"ק מירון, לשבות את השבת אצל ה"שבת דכולהו יומי", התנא האלוקי רבי שמעון בר יוחאי.

אחר תפילת המנחה של ערב שבת קודש, למדו בצוותא בספה"ק 'יקרא דשבתא' של הרה"ק מטשעהרין. כשלאחר מכן, הם מתפללים תפילת קבלת שבת וערבית, בהתעוררות וחיות.

בעת סעודת ליל שבת קודש התקיים 'פאנג' מיוחד בענין "לימוד תורה לשמה", יחד עם שאר העבודות שלימדנו רבינו ז"ל.

בשעה 3:00 לפנות בוקר קמו כאריות ממיטותיהם אל עבר ציונו הק' של רבי יוחנן הסנדלר זיע"א להתבודד ביער הסמוך, בכיסופים והשתוקקות, לנצל את הצימאון שממלא את העולם בלילי שבתות כדברי רבינו ז"ל.

בעלות השחר התייצבו לתפילת שחרית כותיקין, כשלאחר התפילה, לאחר לימוד "סיפורי מעשיות" כנהוג, מסיבים אל השולחן לסעודת עתיקא קדישא, כשאחד מהמגידים שיעורים, מחדד את הבחורים בחידודי ושעשועי פרק "איזהו נשך", אותו סיימו כעת בשיבה. הבחורים עמדו כאריות והתנצחו בהלכה, וגילו בקיאות מדהימה ובלתי רגילה באופן מעורר השתאות, כמה ר' יוסי איכא בפרקא וכמה ר"י וריש לקיש, וכן הלאה...

במוצאי שבת, לאחר ריקודי קודש בתוך ומחול וכלי שיר, חזרו בחורי החמד עם כוחות דשנים ורעננים להמשיך עבודת הקודש ללמוד וללמד לשמור ולעשות ולקיים את כל דברי התורה באהבה.

נקודות

שְׁמַעְתִּי מִרְבֵּי נִפְתָּלִי נִרְוּ יָאִיר שְׁשָׁמַע מִרְבֵּנוּ ז"ל, שְׁמוֹב
בְּשֵׁהֵלֵב שֶׁל אִישׁ הַיִּשְׂרָאֵלִי נִמְשָׁךְ כֵּל כֵּף הַשֵּׁם וְתִבְרָה,
עַד שֶׁבָּקַל עַת וְעַת שִׁדְרָפוּ עַל הֵלֵב וְתִחַל תִּכְף הַתְּלָהֵב
וְהַשְׁתֹּקֵן הַשֵּׁם וְתִבְרָה בְּכָלֹת הַנֶּפֶשׁ כְּרָאוּי. וְעֵשָׂה
אֵז תְּנוּעוֹת בְּרָדִיו עַל עֲנָנוּ זֶה. וְאָמַר, שְׁאֶפְלוּ כְּשׁוֹשְׁבֵין
בֵּין אֲנָשִׁים וְיִשָּׂא וְדָיו וְלָבוּ לָהּ, וְיִנְעַק אֶלָּיו בְּכָלֹת
הַנֶּפֶשׁ. וְהָרִים אֵז וְדָיו בְּהַתְעוֹרְרוֹת נִפְלָא וְאָמַר הַפְּסוּק:
"אֵל תַּעֲבֹבֵנִי ה' אֱלֹקִי", בְּקוֹל נְעִים שֶׁל תַּחֲנֹה וְנִעְנָעִים
נִפְלָאִים הַשֵּׁם וְתִבְרָה. וְתַפְסֵם זֹאת דְּרָגָמָא, שֶׁכֵּף רָאוּי
הַיִּשׁ וְיִשְׂרָאֵל, שְׁאֶפְלוּ כְּשֵׁהוּא בֵּין אֲנָשִׁים, וְתַעֲוֹרֵר בְּכָל
פְּעֵם הַשֵּׁם וְתִבְרָה בְּהַתְעוֹרְרוֹת נִפְרָן כְּנ"ל. (שיחות הר"ן, ג)

התודה והברכה לפרנס ההדפסה וההפצה, הרה"ח ר' אברהם מנחם קנאפער שליט"א, שנטל על עצמו עול הוצאות הגיליון לשלושת החדשים הראשונים, לייסד ולבסס הגיליון ולהעמידו על תילו. לע"ז חבירו היקר יוסף דוד בן יבלח"ט ר' מאיר נחמן ואחיו משה מרדכי שעלו בסערה השמימה בל"ג בעומר תשפ"א במירון ככלל ארבעים וחמשה הקרבנות הקדושים, ת.נ.צ.ב.ה זכות הפצת תורת רבינו הקדוש תעמוד לו ולמשפחתו שיזכה לכל טוב והצלחה בכל העניינים